

Útgreiðing av Tollaksmessusamrøðu

Líkt er til, at summi hava havt eitt sindur ilt við at siggja kjarnuna í boðskapi minum í samrøðuni, sum Sosialúrín hevði við meg Tollaksmessudag um kommunal viðurskipti, og har eg dittað mær at koma við einum boði uppá framtíðina.

Tó er Finnur Johansen á beinari leið (Sos. 3/1-98), tá hann gittir, at „almenn fyrisiting einaferð verður lögð til kommunurnar, men verður tá ivaleyst talan um deildir, ið koma at taka sær á umstingini av málum, sum júst hava við einstøku kommununum at gera. Hetta verður tó neyvan veruleiki fyrr enn landið er skipað í einar 8 kommunur, og sum hava orku og kvalifiserað fólk til at taka sær av hesi fyrisiting.“

Ikki orsök til stúran

Finni Johansen og øðrum nýtist ikki at stúra fyri, at eg gangi inn fyri at flyta aðalfyrisitingarnar úr høvudsstaðnum. Tað, sum eg hugsi mær, er, at „stór-kommunur“ kring landið sjálvar – á ein kvalifiseraðan hátt – skulu fyrisita kommunal mál, sum landið í dag umsitur kring landið við økisskrivstovum/deildum. Hetta fyri m.a. at kunna bjóða fólk kvalifiseraði

størv uttan fyri Havnina.

Gjøgnum „stórkommunur“ kring landið ber til at servicera borgararnar á einum hægri støði enn fyriskrivað í kommunulógini, har sjálvstøðugu uppgávurnar eru so gott sum ongær, men har Tórshavnar kommununa er dømi um, at tilber hjá stórar kommunu at veita borgarunum størri tænastur enn fyriskrivað er í kommunulógini. Hetta beinir ikki fyri stríðum at varðveita tað virksemi, sum er í Havn.

Tilflytingin til Havnar

Viðvíkjandi tilflytingini til Havnar kann eg bert endurtaka, at eg onki havi ímóti, at kommunan veksur, men vøksturin má tálmað fyri at vit kunnu taka væl ímóti fólk, soleiðis at ungir familjur fyrst av øllum fáa børnini ansaði og síðani hava ein góðan skúla at lata tey fara í. Børnini hava eisini frí, og at hava frí í einum býi sum Havnini er ikki tað sama sum at hava frí í eini miðalstórar byggd. Tí má býráðið standa tilreiðar við frítíðartilboðum, soleiðis at børnini ikki enda á skeivari lívsleið.

Ingi Mohr (Diml. 3/1-98) hevur misfatað mitt „neyðarróp“ í sambandi við tilflytingina, sum vit hava

upplivað seinastu tvey árin. Eg vil ikki „seta tiltøk í verk fyri at forða fólk at gerast borgarar í Havn“. Nei, hetta var meira at fata sum eitt varskoð um, at vit ikki eru tilreiðar við frammanfyrirnevndu tilboðum til øll.

Spádómurin hjá Inga

Heldur spádómurin hjá Inga Mohr um, at helvtin av landsins íbúgvum býr í Havn um 20 ár, og fólkatalið í Føroyum tá er áleið 50.000, veksur kommunan við 9-10.000 fólkum í hesum tíðarskeiði, ella áleið 450 um árið.

Hetta ger avbjóðingina upp aftur størri enn í dag, og hugsa vit um, at tey eldru fylgja teimum ungu (soleiðis sum gongdin er í Íslandi), stendur kommunan fyri stórum fløgum í stovnar til barnaansins og eldrarókt, har landið rindar millum 40 og 85 prosent av fløgum.

Spurningurin er, um landið er sinnað at luttaka við sínum lógarkravda fløgu og rakstrarparti ella loysir sín part við at áleggja kommununum útreiðslurnar?

Sambært figgjarlógini fyri 1998 er líkt til, at landið ikki er sinnað at stuðla fleiri slíkum fløgum í landinum sum heild, tí landið hevur skorið sín part av rakstr-

inum til barnaansing niður fí fimm prosentum. Vit hava eitt býráð til m.a. at taka sær av slíkum málum.

Miðsavningarmótstøðuna hjá Jógvan í Løðuni og Kommunufelagnum (Sos. 30/12-97) kunnu vit báðir Jógvan gera lítið við, tí tað stendur nú eina ferð fólk frítt fyri at búgva, har tey ynskja.

Økisplanlegging

Ingi Mohr er á rættari leið, tá hann sigur, at fleiri skattaborgarar megna betur at bera skattabýrðuna, men hann týkist at gloyma, at fátækir kommunur ikki verða ríkari av samanlegg-ingum.

Ríkisráðið hjá kommununum kmur – sum fleiri hava víst á – av økisplanleggingum, har vit koma burtúr verandi støðu, har hvør miðalstór kommunu í økinum kappast við aðra um fløgur, sum tildømis havnir og slakavirkir, og sum eru høvudsorsøkin til verandi kreppu.

Vónandi verður kommunulógin skjótt broytt, soleiðis at kommunurnar undir ongum umstøðum sleppa at halda fram við at spæla hasard við skyldum borgaranna gjøgnum veðhald og við at seta pengar í ivasamar

fyrirtekur.

Útjavningargrunnur

Uppskotið hjá Finni Johansen um kommunalan útjavningargrunn, har tær kommunurnar, ið gjalda í grunnin fáa eina ávísa ávirkan á, hvussu studningurin úr grunninum verður nýttur, taka vit her í Havn ikki undir við, og sum vit hava skilt er eisini lítil undirtøka fyri hesum millum aðrar kommunur.

Hetta merkir kortini ikki, at vit eru ósolidariskir mótevnis ringast støddu kommununum. Tær skulu hjálpaast. Men fyrirtreitin fyri hesum er, at kommunurnar verða skipaðar í størri og færri eindir, einar 7 til 10 tilsamans.

Sum eitt kuriosum kann eg nevna, at Kommunubólkurin (Føroya Býarfelag) á næsta fundi sínum fer at viðgera støðuna hjá ringast støddu kommununum og gera uppskot um, hvussu hesar kunnu hjálpaast. Slík uppskot verða sjálvandi lögð fyri kommunurnar til stóðutakan.

Mótstøðumaðurin á Eiði

Jógvan í Løðuni søkir í grein síni sum ikki einaferð at Havnini, og forklárar hetta Inga Mohrs spurning um, „hví Havnin fór úr Føroya Kommunufelag“. Hetta forklárar eisini spurningin um, hví Klaksvík fór burtúr Føroya Kommunufelag, hví Runavíkar kommunu fór burtúr Føroya Kommunufelag og hví tær størstu kommunurnar, ið eftir eru í Føroya Kommunufelag,

kanska umhugsar at gera tað sama. Ein kann av røttum spyrja: Tólv Jógvan í Løðuni ikki stórar kommunur við framburði?

Tórshavnar kommunu vísir í verki samfelagsábyrgd í sínum dagliga virksemi. Hetta sæst einabest á fløgum í vinnuøki og í infrastruktúr annars. Á havnarøkinum bjóðar kommunan altjóða samfelagnum av við at fremja fløgur, ið flytir virksemi higar úr útlondum og samstundis leggur lunnar undir meirvirksemi her á landi gjøgnum m.a. alt tað tænastuvirksemi, ið stendst av hesum økta virkseminum sum síðuvinningur.

Hetta er ikki bara nakað, sum merktist her í Havn, men onkur uttan fyri Havnina man óivað eisini njóta gott av hesum, og skal tað vera teimum væl unt.

Høvudsstaðurin er fyri øll, og øll njóta gott av høvudsstaðnum.

Við nýggjárskvøðu
Leivur Hansen
býráðsformaður

Ross í rennigarði

Sjálvi hava vit nú í vetrarhálvuni tvey fyl gangandi á 4-500 fermetrum, og hava fleiri spurt okkum, um hetta eru rættar umstøður at hava ross, um tað ikki er synd í teimum, at tey ganga úti. Onkur hevur enn tá vent sær til okkurt blað við einum fyrispurningi um rossini fáa nakað at eta. Tað er sum áður nevnt gleðiligt, at fólk hava eitt vakið eyga og dæmlikt, at blaðið vendir sær beinleiðis til okkara fyri at vita, um viðurskiptini eru í lagi, hóast tað sum áður nevnt skuldi verið nóg mikið at ásanna, at tey eru væl í holdum.

Í einum skýli er hoyggi og vatn fyri teimum alt samdøgríð. Neyðugt er at avmarka kraftfóðurnýtsluna nakað fyri at tey ikki skulu gerast ov feit og svansa ov nógv við tí. Umframt graspillarar fáa tey kornúrdráttir, róta-restir o.a. eins og vitaminir og mineralir og hava ein mineralsaltstein at sleikja eftir egnum huga. Kálf fáa tey úr knústum skeljum, sum tey grammiliga eta. Ikki ber til at leggja fóðurið út, so fólk siggja, at vit geva teimum, tí tað spillist tað av regni, men hava vit nú hongt ein seðil upp utanfyri, sum stutt greiðir frá hesum.

Talan er um tvey 1½ ára

gomul føroysk hestfyl, sum hava tørv á at beistast eitt sindur fyri at menna vøddar, vakstrar- og sinnalag. Ynskilið kundi sjálvsagt altíð verið við meira av pláss. Grannastykkið var lænt til beiti, men tá tey ikki longur virdu el-hegnið, hóast ov-mikið av hoyggi, kraftfóðuri og vatni var í skýlinum, máttu vit taka tey inn á okkara egna stykki, sum ikki krevur el-hegn. Ælanin er tó ikki, at hetta skal vera beiti hjá teimum, tað er stykkið sjálvsagt alt ov lítil til, men at tey í staðin fyri at standa bundin á bási allan vetur skulu sleppa at strekkja beinini. Í løtuni er tað nakað moldkent, men arbeitt verður uppá at fáa tað so turt, sum gjørligt.

Skeljar

Hetta verður m.a. gjørt við at koyra knústur skeljar á bøn fyri at fáa meira poknutt tilfar og harvið luft niður í moldina, sum saman við kálkinum í skeljnum er neyðugt fyri, at moldin verður minni súrgað og plantur kunnu taka føðsluevnini úr moldini og gagnnýta tey til fulnar. Fylini eta nógva burturav knústu skeljnum í moldini og syrgja annars sjálvi fyri at trækja og blanda skeljarnar niður í moldina, so maskin-

amboð til hetta eru ikki neyðug. Í løtuni er tað ófantaligt at siggja til, tí skeljarnar hvørja nærum beinanvegin niðuri moldina, men um meira verður koyrt á av hesum og øðrum

tilfari gerst hógvurin sum frá líður turrari og fastari og eitt lag av mold og grasi fer at leggjast omaná. Kálkið í skeljnum og økta luftin í moldini geva eisini liviumstøður hjá nógva fleiri liv-

andi verum, sum virka sum eitt slag av livrunnum filtri, ið saman við kálkinum sjálvum bindir føðsluevnini og minkar um dálkingina og frænsl av føðsluevnum frá mold og tødum.

Her hjá okkum er tørvur á dýrasløgum, ið tola ringi veður, og gerst tað best við at ala víðari uppá tey, sum hóast harðbalið veðurlag, trívast best úti

